

УДК 37.014 + 144

Світлана СИЛКІНА**«НОВИЙ ГУМАНІЗМ» ЯК
СВІТОГЛЯДНА ЗАСАДА ОСВІТНЬОЇ
СТРАТЕГІЇ ЮНЕСКО**

Глобалізаційні процеси в культурі, економіці, політиці, постійний розвиток інформаційних технологій, постмодерна критика усталених норм і цінностей, руйнація бінарної, ієрархічної картини світу потребують перегляду класичної гуманістичної парадигми. Одним із варіантів відповіді на актуальні вимоги часу є концепція «нового гуманізму». В статті аналізуються основні положення нового розуміння гуманізму та досліджується його потенціал як світоглядної основи наукових, освітніх, просвітницьких і культурних програм ЮНЕСКО. Розкривається положення про те, що глобальні зміни в усіх сферах життя людства ставлять нові вимоги перед освітою і потребують перегляду освітнього процесу на гуманістичних засадах. Зазначається, що транскультурність, діалогічність, інклюзивність, космополітизм, толерантність до «Іншого», відстоювання гендерної рівності, пріоритет освіти є головними рисами «нового гуманізму». Робиться висновок, що формування гуманістичних цінностей, таких, як: повага до життя і людської гідності, рівні права і соціальна справедливість, культурна і соціальна різноманітність, почуття людської солідарності та колективної відповідальності за наше спільне майбутнє, «новий гуманізм» розглядає як першочергове завдання освіти і в цьому полягає його великий потенціал як світоглядної засади освітньої стратегії ЮНЕСКО.

Ключові слова: глобалізація, «новий гуманізм», транскультурність, космополітизм, інклюзивність, діалог, гостинність, гендерна рівність, гуманістична освіта.

Соціальні потрясіння, що випали на долю людства в ХХ столітті, криза просвітницьких наративів поставили питання про необхідність перегляду світоглядних засад гуманізму і вироблення сучасних підходів щодо розуміння людини, її ролі і завдань в мінливому, гетерогенному світі. Дві світові війни в першій половині ХХ століття стали свідченням неадекватності класичної гуманістичної парадигми, продемонстрували різку розбіжність між задекларованими гуманізмом принципами і їх практичним втіленням. В філософському дискурсі середини ХХ століття провідною стала тема кризи духовних цінностей та критика гуманістичної парадигми Нового часу. Ф. Ніцше, М. Гайдеггер, Т. Адорно, Ж.-П. Сартр,

М. Фуко, Ж.-Ф. Ліотар, Ж. Дерріда, Ж. Лакан, Ж. Дельоз піддали нищівній критиці просвітницький проект гуманізму, дійшовши згоди щодо її головного недоліку – абстрактного характеру гуманістичних цінностей та ідеалів. Постає питання перегляду як самої сутності гуманізму, так і його безпосереднього втілення в соціальну, політичну, культурну, наукову, освітню сфери. Людство усвідомило необхідність глобалізації, об'єднання зусиль, ідей, науково-технічних досягнень для забезпечення не лише виживання, але й покращення якості життя на планеті. В 1945 році було засновано ряд міжнародних організацій: ООН, ЮНЕСКО, ЮНЕП, мета яких полягає в підтриманні і зміцненні миру та міжнародної безпеки, у співробітництві між державами в сферах культури, науки, техніки, освіти, екології, забезпечення рівних прав і можливостей всім людям, не залежно від віку, статі, раси, національності, релігійних поглядів, і саме цей факт можна вважати «початком «новітньої стадії глобалізації» (Фролова, 2014: 258).

Початок новітньої дискусії про саме поняття «гуманізм» поклали датський вчений Габріель Сібберн, британський вчений Джон Маккіннон Робертсон, британський філософ Фердинанд Каннінг Скотт Шиллер, англійський вчений-біолог і еволюціоніст, видатний громадський діяч, перший директор ЮНЕСКО і засновник Всесвітнього фонду дикої природи Джуліан Хакслі.

Сучасний стан гуманістичних ідей досліджується в працях вітчизняних та зарубіжних філософів, зокрема В.С.Пазенка, О.М.Соболь, В.С. Лук'янця, В.В.Ляха, В.П.Андрущенко, М.І. Михальченка, М.М.Черенкова, І.В.Степаненко, Г.В.Гіоргадзе, В.А.Кувакіна, А.А. Кудішиної, Г.В.Гівшвілі, В.А.Решетнікова, Ю.А.Чорного, І.М.Борзенка, П.Куртца, А.Печчеї, К.Ламонта, Я.ван Праага, Г.Д.Блекхема та ін. Засади формування новітньої парадигми освіти, філософських концепції гуманізму і їх ролі в українському освітньому процесі досліджують В.Кізіма, І.Предборська, Л.Горбунова, С.Пролеєв, М.Колотило, Т.Гриценко, О.Гомілко та ін.

Всі учасники сучасного гуманістичного дискурсу приходять до висновку, що необхідно переглянути концепцію гуманізму на нових світоглядних засадах. Одним з варіантів відповіді на цю вимогу стає концепція «нового гуманізму», яка дозволяє людині інтегруватися в світову спільноту, зберігаючи особистісну, культурну, національну, релігійну суб'єктність в умовах глобалізації політичних, економічних, суспільних, культурних, освітніх процесів. Варто зазначити, що новий гуманізм не є релігійним чи атеїстичним. «Фактично мається на увазі гуманізм саме секулярний, або світський, тобто незалежний від релігій, будь-яких конкретних політичних рухів і тим паче держави» (Кувакин, 2014: 217).

Основні положення нового гуманізму були викладені Генеральним директором ЮНЕСКО Іриною Боковою в 2010 році в промові «Новий гуманізм в ХХІ столітті» (Бокова, 2014: 12-17), де зазначається, що основоположний принцип ЮНЕСКО – взаєморозуміння і міжнародна співпраця в галузі освіти, науки, культури і комунікації, сьогодні актуальний, як ніколи раніше, але процес глобалізації вимагає його оновлення та адаптації до нових складних умов. «Зміни, що відбулися в світовому контексті, вимагають вироблення принципів нового гуманізму, який був би теоретично обґрунтованим і реалізованим на практиці» (Бокова, 2014: 12). Таким чином, однією з характерних рис нового гуманізму, за Боковою, є його прикладний характер. Адже мова йде не лише про пошук нових духовних цінностей, але й про реалізацію конкретних програм з відчутним результатом. Сучасний гуманізм виріс із критики модерн-гуманізму за його абстрактний, універсалістський характер, тож одним із головних завдань нових форм гуманізму є гармонійне поєднання світоглядних ідей з реальністю. Гуманізм як декларація гуманності нічого не вартий без реальних дій. «Тільки тоді, коли гуманізм є не лише теоретичним та абстрактним, а впливає на наші думки і дії в повсякденному житті, він може сприяти створенню нової гуманістичної культури... Втілювати ідеї гуманізму в повсякденній практиці є найбільш важливим завданням сьогодення» (Kozlarek, 2011: 20).

Іншою характерною рисою, що принципово відрізняє новий гуманізм від класичного – це відмова від європоцентризму і повага до культурного різноманіття народів світу: «жодна з культур не володіє монополією на універсальність і кожна окремо може внести свій внесок у зміцнення наших спільних цінностей», «у кожній культурі є свій ключ до розуміння світу. І ми не повинні ними нехтувати» (Бокова, 2011: 17).

На думку Асміни Караванта, однієї з учасниць конференції, що відбулася в березні 2011 року в Нью-Йорку і була присвячена проблемам нового гуманізму, європоцентрична спрямованість просвітницького гуманізму, прикриваючись гучними ідеалами, сприяла колоніалізму та работоргівлі, тому має відійти в минуле. «Розбіжність між обіцянками гуманізму і його безпосереднім впливом на розвиток колоніалізму, імперіалізму і работоргівлі призвела до серйозної критики гуманізму і його етичних та політичних принципів, яка досягла кульмінації в 1960-х роках. Ця послідовна деконструкція гуманістичних цінностей призвела до необхідності переглянути гуманізм під кутом зору тих, хто був «тільки недавно визнаний за людину»... Гуманізм більше не є продуктом виключно європейської монархії і імперії, чиї колоніальні проекти базувалися на ідеологічних імперативах Просвітництва. В якості об'єднуючого всіх людей фактора новий гуманізм розглядає не раціо-

нальність, а онтологічний факт смертності, чутливості до страждання» (Karavanta, 2011: 14).

Ірина Бокова зазначає, що у ХХІ столітті глобалізація представляє собою не глобальне «встановлення контактів», а глобальне «успільнення». «Зараз люди все більше усвідомлюють себе частиною всесвітнього співтовариства. Це співтовариство стало щільнішим, простір і час сконцентрувалися, народи, самобутні традиції і культури змішуються все більше. Всі країни є суб'єктами одного і того ж процесу глобалізації. Кожна повинна мати можливість у ньому брати участь. У цьому контексті вже недостатньо просто бути взаємно толерантними або навіть один одного поважати і розуміти, як це робили б у суспільствах, віддалених один від одного. Хіба ми не маємо потреби в більш глибокій співпраці, в більш повній згоді з загальних проєктів?» (Бокова, 2014: 15).

Відмова від європоцентризму, визнання цінності та самобутності кожного народу, етносу і окремо взятого індивіда дає можливість переглянути аристотелівське тлумачення людини як «істоти полісної». Людина стає космополітом, людиною всесвіту, кочівником (номадою), а гуманізм – космополітичним. Про людину як громадянина світу говорить і Поль Куртц, один із засновників концепції «нового гуманізму»: «Ми – *citoyen du monde* – тобто громадяни світової спільноти, представники роду людського незалежно від статі, національної, расової чи релігійної приналежності, які настільки глибоко розділяли людей в минулому. Перш за все, ми – планетарні істоти, жителі Землі і тільки потім ми американці чи росіяни, китайці або африканці, люди минулого чи сьогодення. Наша людяність (вона людська і як така не має статі) і є те, що складає нашу сутнісну характеристику» (Куртц, 2012: 7).

В практичній площині це тісно пов'язано з актуальною сьогодні, як ніколи раніше, проблемою іммігрантів і біженців. «В Мадриді, Каїрі і Афінах біженці відстоюють свої права бути громадянами світу. Їхні вимоги різні, але всі вони пов'язані із відстоюванням демократичного ідеалу, який визнає людину першим і найбільш фундаментальним принципом. Незважаючи на відмінності в їхніх політичних і економічних поглядах, їх статус громадянина світу вимагає нового розуміння суспільства як глобального полісу» (Karavanta, 2011: 14).

Сутність нового – глобального – полісу полягає в розумінні того, що різноманітність мов, традицій і вірувань складає щоденну реальність, а практика взаєморозуміння і транскультурність є способами виживання. В цьому контексті і на тлі кризи мультикультуралізму особливу увагу привертають до себе мегаполіси. Як зазначає Людмила Горбунова, «в їх межах розвиваються і навіть процвітають транснаціональні і транскультурні мережі, які кидають виклик і руйнують національні дискур-

си культурної гомогенності, що як і раніше наполягають на тому, щоб численні групи «аутсайдерів» були асимільовані домінуючою «інсайдерською» культурою» (Горбунова, 2014: 170). Космополітичні мегаполіси стають осередками світових культурних подій, транснаціональних ЗМІ і важливих культурних потоків, що пов'язують між собою діаспори країн світу і утворюють з іншими європейськими містами транскультурні мережі зв'язків. «У цих процесах взаємовпливів розвиваються нові форми культурного виявлення, що виходять за національні чи етнічні кордони. Зокрема, створюється новий тип художнього прояву, нові культурні та комерційні мережі для художнього виробництва і, в кінцевому рахунку, нові реалії культурного розмаїття та космополітизму. Вони динамічно розвиваються і, незважаючи на відчутну кризу мультикультуралізму і акцентувану політику безпеки, все більшою і більшою мірою здійснюють свій вплив на культуру і розуміння європейцями її космополітичних перспектив» (Горбунова, 2014: 171).

Таким чином, одним із головних своїх завдань новий гуманізм вбачає створення достойних умов для існування людини в транскультурному середовищі. В цьому контексті гуманізм виступає як гостинність (hospitality) по відношенню до носія інших культурних кодів. На думку Ж. Дерріда, гостинність виступає не як юридичний, соціальний чи політичний акт, а саме як прояв людського в людині (Derrida, 2000). Права людини мають бути гарантовані не певною політичною силою, а самим лише фактом приналежності до роду людського. Гостинність полягає не лише в турботливому, толерантному ставленні до Іншого, а й в створенні належних умов адаптації до «чужого» культурного середовища. «Міжкультурна взаємодія є онтологічною і політичною умовою, яка має змінити державу-націю зсередини. Але для людини, щоб бути соціально і політично визнаною і адаптованою в новій культурній реальності, необхідна освіта, яка б давала можливість транскультурного навчання. Як казав французький філософ Жак Дерріда, постійно демонструйте закони гостинності чужинцю, якому «гостинність належить» (hospitality is due)» (Karavanta, 2011: 16).

Ірина Бокова підкреслює важливу роль взаєморозуміння і діалогу культур. «При всьому нашому розмаїтті ми об'єднані спільною людською культурою. Через спілкування, знання інших мов, через діалог і наукове співробітництво ми виходимо за колись встановлені рамки, розширюємо наші знання, дізнаємося інші традиції і звичаї, вступаємо в простір духовного розуміння, відкриваючи для себе об'єднуючі нас зв'язки» (Бокова, 2014: 14). Діалог в жодному разі не призводить до некритичного прийняття чужої позиції, уніфікації чи втрати самобутності. Це означає лише те, що в іншій культурі, в іншій системі цінностей

можна знайти те, що допоможе вирішити спільні проблеми, зберігаючи власну унікальність.

Не менш важливою рисою нового гуманізму є його інклюзивний характер, тобто, включення, залучення до нього якомога більшої кількості людей, ідей, різних культурних програм, але насамперед доступність, можливість участі в реалізації гуманістичної парадигми всіх людей планети. В концепції «нового гуманізму» поняття інклюзії набуває широкого культурно-освітнього і гуманітарно-екологічного значення; почуття громадянської відповідальності і солідарності, повага до прав і свобод людини, визнання людської гідності поширюється на всіх без виключення представників роду *Homo sapiens*, що тим самим сприяє залученню їх до засвоєння норм і цінностей глобальної спільноти. «Нам належить об'єднати людей у спільноту, створити спільний простір і не виключати з нього нікого, незалежно від континенту, соціального походження, віку чи статі» (Бокова, 2014:14). Генеральний директор ЮНЕСКО усвідомлює, що це складне завдання, і саме новому гуманізму належить знайти такі інструменти і механізми, які б сприяли його вирішенню.

Одним з пріоритетів нового гуманізму є забезпечення доступу до якісної освіти, зміцнення мереж наукового співробітництва, створення науково-дослідних центрів, передача інформаційних технологій для прискороного обміну знаннями.

Новий гуманізм відстоює гендерну рівність, яка передбачає для жінок рівний з чоловіками доступ до освіти, знань та владних повноважень, переймається проблемами оточуючого середовища, зміни клімату, збереження біологічного різноманіття на планеті. «Новий гуманізм – це солідарність з ближніми і дальніми народами, що постраждали від катастроф, будь то Гаїті чи Пакистан» (Бокова, 2014:15).

Планетарність, інклюзивність, діалогічність, пріоритет освіти, гендерна рівність, толерантність, емпатія та повага до біологічних і культурних відмінностей є головними рисами нового гуманізму. Головними важелями побудови єдиного людського співтовариства на засадах нового гуманізму, на думку Ірини Бокової, є освіта, наука, культура, комунікація. «Немає більш мудрого рішення, ніж їх пріоритетне використання з метою розвитку. Це і є головне політичне завдання ХХІ століття і умова побудови світу» (Бокова, 2014: 17).

Ідеї нового гуманізму були покладені в основу стратегії ЮНЕСКО і зафіксовані в «Проекті Середньострокової стратегії ЮНЕСКО на 2014 – 2021 рр.», що стало поворотним пунктом в усвідомленні планетарної гуманістичної місії всіх наукових, освітніх, просвітницьких і культурних програм цієї авторитетної організації. «Наша епоха закликає нас до нового гуманізму, який поєднає в собі людський розвиток із збереженням

планети і забезпечує всезагальний рівний доступ до благ освіти, науки, культури, комунікації і інформації. Новий гуманізм повинен спиратися на нове прагнення до рівності і поваги, терпимості і взаєморозуміння, особливо між народами різних культур. Він має прагнути створення більш інклюзивних суспільств, для яких дотримання соціальної справедливості і збереження різноманітності є питанням глибокої занепокоєності» (UNESCO, 2014: 9).

В проєкті констатується, що в наш час відбуваються зміни в міжнародному становищі і загальній картині світу. Ростуть прояви нерівності, які породжують нові проблеми в плані реалізації прав людини і цінностей соціальної справедливості, солідарності, інклюзивності. Нерівність проявляється у відсутності рівного доступу до якісної освіти, корисної наукової інформації, у гендерній нерівності, обмеженні прав та свобод.

Головною проблемою сучасності залишається забезпечення миру і безпеки. Конфлікти продовжують загрожувати нестійкому прогресу багатьох країн, що розвиваються. Нарощування інформаційних потоків, збільшення впливу та значення соціальних мереж, постійний розвиток інформаційних технологій та розгалуження каналів комунікації кидає виклик здатності людини орієнтуватися в лавині інформації, ставить руба питання медіаграмотності. Як зазначає Сергій Пролеєв, «особистість перетворюється на сингулярність, а способом її конституювання стає залучення до інформаційних мереж. Її головною культурною якістю стає мобільність» (Пролеєв, 2014: 22). Системи освіти, що були орієнтовані на вимоги ХХ століття, вже не відповідають реаліям сьогодення. «Це висуває фундаментальну вимогу трансформації сучасної освітньої системи, яка полягає в тому, що культурна, соціальна, фахова, психологічна мобільність перетворюється на основну мету вищої освіти» (Пролеєв, 2014: 23).

Вирішення завдань сталого розвитку, в якому економічне зростання ґрунтується на принципах відповідального ставлення до навколишнього середовища і соціальної справедливості, вимагає використання нового підходу до освіти, в якому враховувалися б самі різні соціальні, етичні, економічні, культурні, громадянські та духовні аспекти (UNESCO, 2014: 11-17).

Величезною проблемою для майбутнього людства залишається зміна клімату. Цілісне вирішення завдань, пов'язаних зі зміною та мінливістю клімату, потребуватиме зусиль не лише з боку науки, але й культури, освіти та комунікації. Задачі соціальної інклюзивності та зміцнення миру все гучніше вимагають забезпечення міжкультурного діалогу. Жодна країна, якою б потужною вона не була, не в змозі самотужки впоратися з викликами сучасності. Дотримання спільних цінностей і стандартів стає невід'ємною умовою миру і процвітання.

Усвідомлення загроз та викликів сьогодення виводить на передній план Стратегії ЮНЕСКО питання про реалізацію спільних зусиль щодо звільнення людства і формування нового гуманізму. «ЮНЕСКО потрібно демонструвати свою здатність сприяти збереженню миру, незважаючи на посилення різноманіття; сприяти сталому розвитку, незважаючи на обмеженість ресурсів і зміни клімату; посилювати інклюзивність і життєстійкість суспільного устрою, незважаючи на складну і мінливу обстановку. Прагнення до нового гуманізму можна трактувати як потребу людей у встановленні нових відносин на основі гендерної рівності, взаєморозуміння і терпимості, відмови від дискримінації та насилля, нового відношення до навколишнього середовища (з урахуванням його вразливості і граничних можливостей), нових відносин між культурами (при збереженні їх різноманіття і взаємозв'язків за допомогою освіти в дусі взаємоповаги) і нових відносин з майбутніми поколіннями (UNESCO (2014): 14).

На думку авторів Проекту, саме освіта є тим «інструментом», що забезпечує втілення принципів нового гуманізму в життя і веде до сталих змін. «Освіта безпосередньо впливає на скорочення масштабів бідності, зміцнення здоров'я, забезпечення гендерної рівності і екологічної рівноваги. Вона відіграє провідну роль в соціальній інтеграції і соціальних перетвореннях». Одним з основних завдань освіти є пропаганда цінностей, життєвих установок і типів поведінки, які дозволяють учням робити значний внесок в побудову справедливого, рівноправного, мирного і сталого суспільства. Завдання ЮНЕСКО – сприяти формуванню глобального громадянства засобами освіти (UNESCO, 2014: 23).

Однак, для реалізації всеохоплюючих гуманістичних цілей Організації – «сприяння міцному миру» і «сприяння сталому розвитку та подоланню бідності» – необхідно переглянути сутність і завдання освіти. Про це йдеться в публікації ЮНЕСКО, яка присвячена проблемам переосмислення освіти (UNESCO, 2015: 1). «Світ змінюється і освіта теж повинна змінюватися. Суспільства повсюди переживають процес глибоких трансформацій, які вимагають нових форм освіти, які б сприяли розвитку глибоких професійних знань, необхідних суспільству та економіці як сьогодні, так і в майбутньому. Це передбачає необхідність, крім навчання грамотності і навичкам рахунку, зосередитися на вивченні навколишнього світу і на використанні нових підходів до навчання в ім'я більшої справедливості, соціальної рівності та глобальної солідарності... Ось чому нам необхідно мислити глобально і запропонувати нову концепцію освіти в умовах мінливого світу» (UNESCO, 2015: 1).

Саме гуманістична концепція освіти, яка виводить освіту за рамки утилітарної ролі в економічному розвитку і вбачає свою мету в збере-

женні і зміцненні гідності, здібностей і благополуччя людини в її відносинах з оточуючими людьми і з природою, відповідає тим вимогам, які ставляться перед освітою в XXI столітті. Метою новітнього освітнього процесу є не лише набуття певних знань, вмій і навичок, а й формування гуманістичних цінностей, таких як повага до життя і людської гідності, рівні права і соціальна справедливість, культурна і соціальна різноманітність, почуття людської солідарності та колективної відповідальності за наше спільне майбутнє. Наслідком такого переосмислення сутності освіти є «інакше, аніж в попередніх парадигмах, розуміння природи людської діяльності: вона мислиться в якості встановлення етичних та соціально відповідальних відносин з природою та суспільством, з іншими людьми, з цінностями інших культур тощо» (Колотило, 2013: 330).

Таким чином, новий гуманізм, який базується на принципах космополітизму, інклюзивності, транснаціональності, діалогічності культур, визнає освіту, науку, культуру і комунікацію головними важелями побудови глобальної людської спільноти, відстоює гендерну рівність, толерантність, емпатію як основні засади взаємодії людей, відводить освіті провідну роль в соціальній інтеграції і культурних перетвореннях, наполягає на необхідності збереження унікальності та самобутності кожної культури та особистості при інтеграції в світовий простір, має великий культурний та освітній потенціал і виступає світоглядною засадою стратегії ЮНЕСКО.

Література:

1. Бокова И. Новый гуманизм в XXI веке / И. Бокова // Место и роль гуманизма в будущей цивилизации. – М.: ЛЕНАНД, 2014. – 400 с.
2. Горбунова Л. Транскультурна освітня стратегія в контексті викликів глобалізації / Л. Горбунова // Філософія освіти. Philosophy of Education. – 2014. – №1 (14). – С. 158-198.
3. Колотило М. / Гуманістичний потенціал новітньої парадигми освіти в реаліях сучасної антропологічної кризи // Філософія освіти. Philosophy of Education. – 2013. – №2 (13). – С. 317-332.
4. Кувакин В. Перспективы нового гуманизма // Место и роль гуманизма в будущей цивилизации. – М.: ЛЕНАНД, 2014. – 400 с.
5. Куртц П. Планетарное мировоззрение современности / Здравый смысл. – 2012. – №2 (63). – Режим доступа до журн.: <http://razumgu.ru/humanism/journal2/63/kurtz.htm>
6. Пролеев С. «Суспільство знань» як антропологічна ситуація / Філософія освіти. Philosophy of Education. – 2014. – №1 (14). – С. 7-24.
7. Фролова М. Эволюционный гуманизм Джулиана Хаксли в век глобализации // Место и роль гуманизма в будущей цивилизации. – М.: ЛЕНАНД, 2014. – 400 с.
8. Derrida, Jacques. Of Hospitality. Trans. Rachel Bowlby. Stanford: Stanford University Press, 2000.

9. Karavanta Asimina What happened to hospitality? // Courier THE UNESCO (2011). – No. 4 – С.14-16
10. Kozlarek Oliver Towards a Humanist turn // Courier THE UNESCO (2011). – No. 4 – С.18-20
11. UNESCO (2015) Rethinking Education: Towards a global common good? UNESCO Publishing, Paris, 2015 <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002325/232555r.pdf>
12. UNESCO (2014) UNESCO's Medium-Term Strategy for 2014-2021 (document 37 C/4). UNESCO Publishing, Paris, 2014 <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002325/232555r.pdf>

Светлана Силкина. «Новый гуманизм» как мировоззренческая основа образовательной стратегии ЮНЕСКО

Глобализационные процессы в культуре, экономике, политике, постоянное развитие информационных технологий, разрушение бинарной, иерархической картины мира требуют пересмотра классической гуманистической парадигмы. Одним из вариантов ответа на вызовы времени является концепция «нового гуманизма». В статье анализируются основные положения нового понимания гуманизма и исследуется его потенциал как мировоззренческой основы научных, образовательных, просветительских и культурных программ ЮНЕСКО. Раскрывается положение о том, что глобальные изменения во всех сферах жизни человечества ставят новые требования перед образованием и требуют пересмотра образовательного процесса на гуманистических началах. Отмечается, что транскультурность, диалогичность, инклюзивность, космополитизм, терпимость к «Иному», отстаивание гендерного равенства, приоритет образования являются главными чертами «нового гуманизма». Делается вывод, что формирование гуманистических ценностей, таких, как: уважение к жизни и человеческому достоинству, равные права и справедливость, культурное и социальное разнообразие, чувство человеческой солидарности и коллективной ответственности за наше общее будущее, «новый гуманизм» рассматривает в качестве первоочередной задачи образования и в этом заключается его большой потенциал как мировоззренческой основы образовательной стратегии ЮНЕСКО.

Ключевые слова: глобализация, «новый гуманизм», транскультурность, космополитизм, инклюзивность, диалог, гостеприимство, гендерное равенство, гуманистическое образование.

Svitlana Sylkina. “New Humanism” as the Worldview Basis of UNESCO Educational Strategy

The globalization process in culture, economics, politics, and constant development of information technology, destruction of binary, hierarchical view of the world require reconsideration of the classical humanistic paradigm. The concept of New Humanism may be considered as one of the possible variants of answer to these contemporary challenges. The article deals with the new understanding

of humanism, its potential is analyzed as worldview basis of UNESCO scientific, educational and cultural programs. The author underlines that global changes in all aspects of human make new challenges to education and require a new vision of the educational process basing on the humanistic principles. It is pointed out that transculturality, dialogueness, inclusivity, cosmopolitanism, tolerance to Other, assertion of gender equality, priority of education are the main characteristics of the New Humanism. It is concluded that the primary educational task from the position of a New Humanism is formation of humanistic values such as respect of human life and dignity, equal rights and social justice, recognition of cultural and social diversity, a sense of human solidarity and collective responsibility for our common future. This is that great potential of worldview basis of UNESCO educational strategy.

Keywords: *globalization, «New Humanism», transculturality, cosmopolitanism, inclusivity, dialogue, hospitality, gender equality, humanistic paradigm of education.*

Світлана Силкіна – викладач кафедри філософії Київського Національного Університету Будівництва і Архітектури.

E-mail: svitlana.silk@gmail.com

Svitlana Sytkina — Assistant Professor of the Philosophy department of Kyiv National University of Construction and Architecture.

E-mail: svitlana.silk@gmail.com